

**Kristiinankaupunki
Tiukka
tuulivoimapuiston
muinaisjäännösinventointi
2013**

**Antti Bilund
Timo Sepänmaa**

Kustantaja: Nykarleby Vindpark Ab

Sisältö

Perustiedot:	2
Yleiskartat	3
Lähtötiedot	5
Inventointi	6
Tulos	7
Lähteet	8
Muinaisjännökset	8
KRISTIINANKAUPUNKI 823 TJÖCK-LUND	8
KRISTIINANKAUPUNKI 824 TJÖCK-NYÅKERN.....	10
KRISTIINANKAUPUNKI 825 TJÖCK-PELLFOLK 1	12
KRISTIINANKAUPUNKI 826 TJÖCK-PELLFOLK 2	16
KRISTIINANKAUPUNKI 856 TJÖCK-PELLFOLK 3	17
KRISTIINANKAUPUNKI 857 TJÖCK-LUND S.....	18
KRISTIINANKAUPUNKI 858 MOLNÄNGSBACKEN S	20
KRISTIINANKAUPUNKI 859 MOLNÄNGSBACKEN N	21
Vanhat kartat	23
Liite. Tarkastetut alueet	25

Kansikuva: Tjock-Pellfolk 2 röykkiö kuvattuna kaakkoon.

Perustiedot:

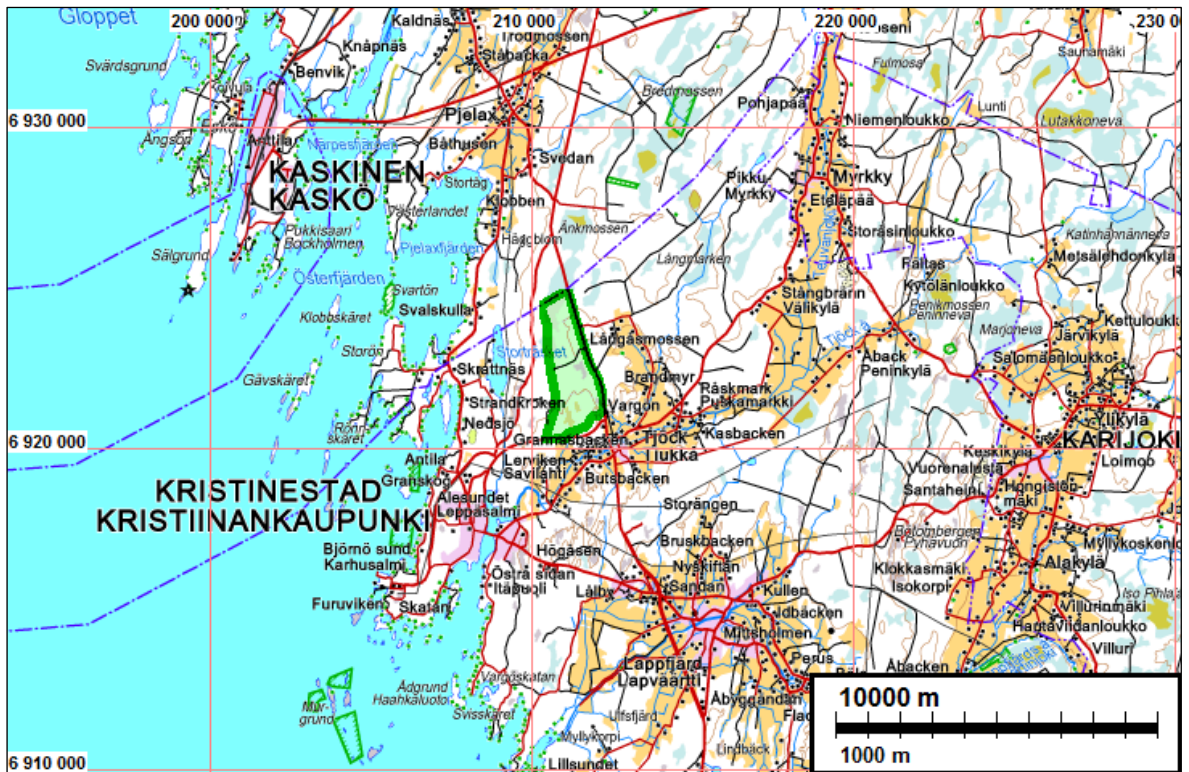
- Alue:* Kristiinankaupunki, Tiukan tuulivoimapuiston hankealue Tiukan luoteispuolella, Närpiön rajan ja tien numero 662 välisellä alueella.
- Tarkoitus:* Suorittaa hankealueella muinaisjännösinventointi. Tarkastaa alueella sijaitsevat ennestään tunnetut kiinteät muinaisjännökset, sekä etsiä uusia muinaisjännöksiä.
- Työaika:* Heinäkuun alku 2013
- Kustantaja:* Nykarleby Vindpark Ab
- Tekijät:* Mikroliitti Oy, Antti Bilund ja Timo Sepänmaa.
- Aikaisemmat tutkimukset:* Anja Torvinen 1975 inventointi, Vesa Laulumaa 2006 inventointi.
- Tulokset:* Tutkimusalueelta tunnettiin ennestään neljä kiinteää muinaisjännöstä, pronssi- tai rautakautiset röykkiökohteet: Tjock-Lund (Mjtunnus: 847010001), Tjock-Nyåkern (Mjtunnus: 847010002), Tjock-Pellfolk 1 (Mjtunnus: 847010003), sekä Tjock-Pellfolk 2 (Mjtunnus: 847010004).

Inventoinnissa löydettiin neljä ennestään tuntematonta kiinteää muinaisjännöstä: varhaismetallikautiset hautaröykkiöt Tjock-Pellfolk 3 (856), Molnäsbacken S (858) ja Molnäsbacken N (859), sekä ajoittamaton painanne Tjock-Lund S (857).

Selityksiä: Koordinaatit ja kartat ovat ETRS-TM35FIN koordinaatistossa (Euref). Kartat ovat Maanmittauslaitoksen maastotietokannasta kesällä 2013 ellei toisin mainittu. Kohdekuvaüksissa myös YKJ (pi) ja KKJ (xy) koordinaatit. Valokuvia ei ole talletettu mihinkään viralliseen arkistoon eikä niillä ole mitään koelmatunnusta. Valokuvat digitaalisia. Valokuvat ovat tallessa Mikroliitti Oy:n serverillä. Kuvaajat: Antti Bilund ja Timo Sepänmaa. **Kohteiden numerointi on epävirallinen, vain tämän raportin karttaviitteiksi.**

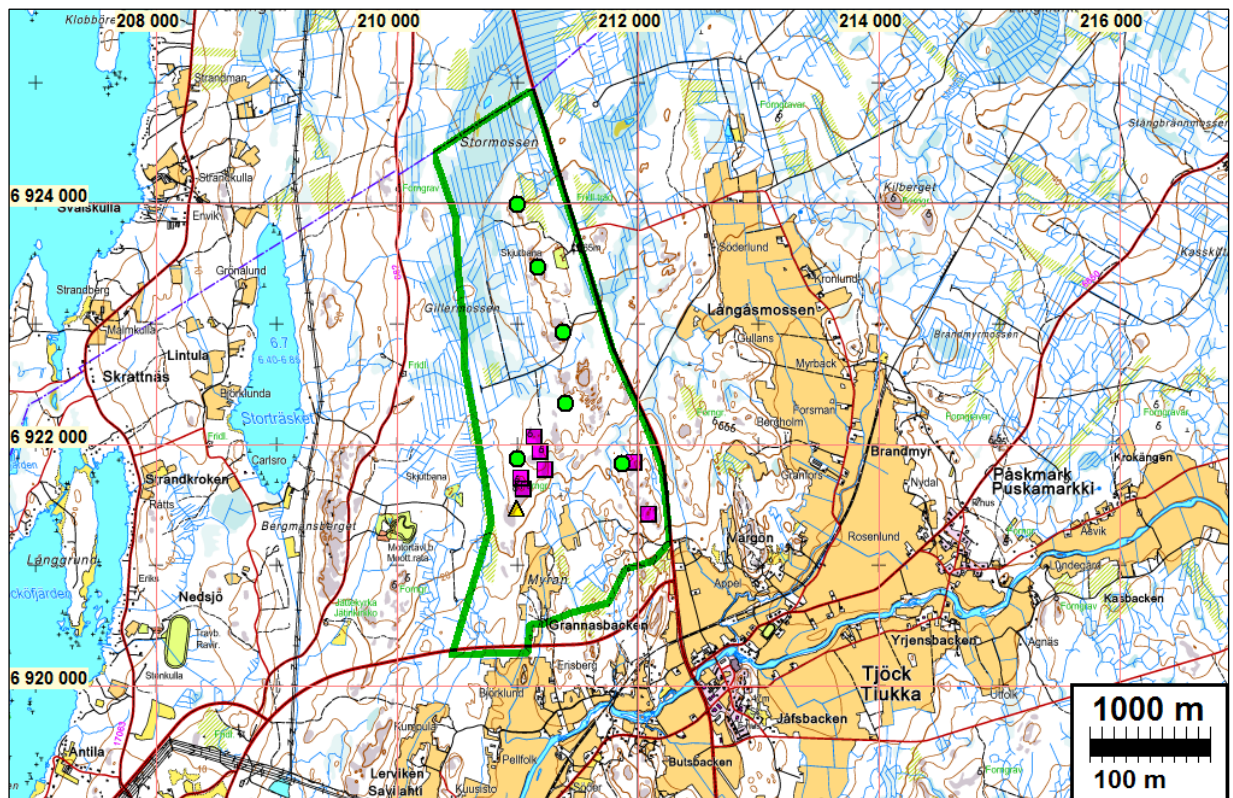

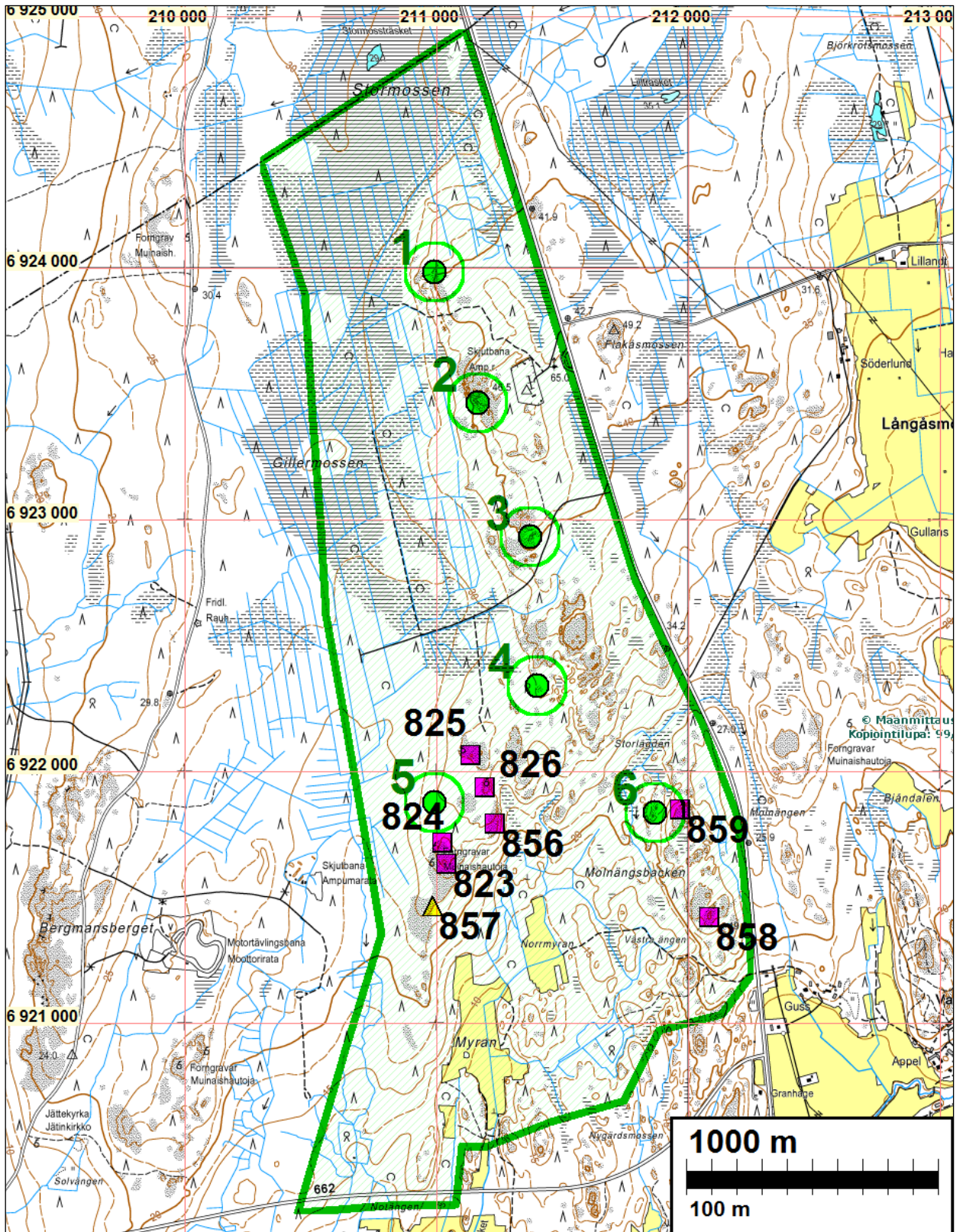
Inventoitu hankealue on rajattu vihreällä.

Yleiskartat

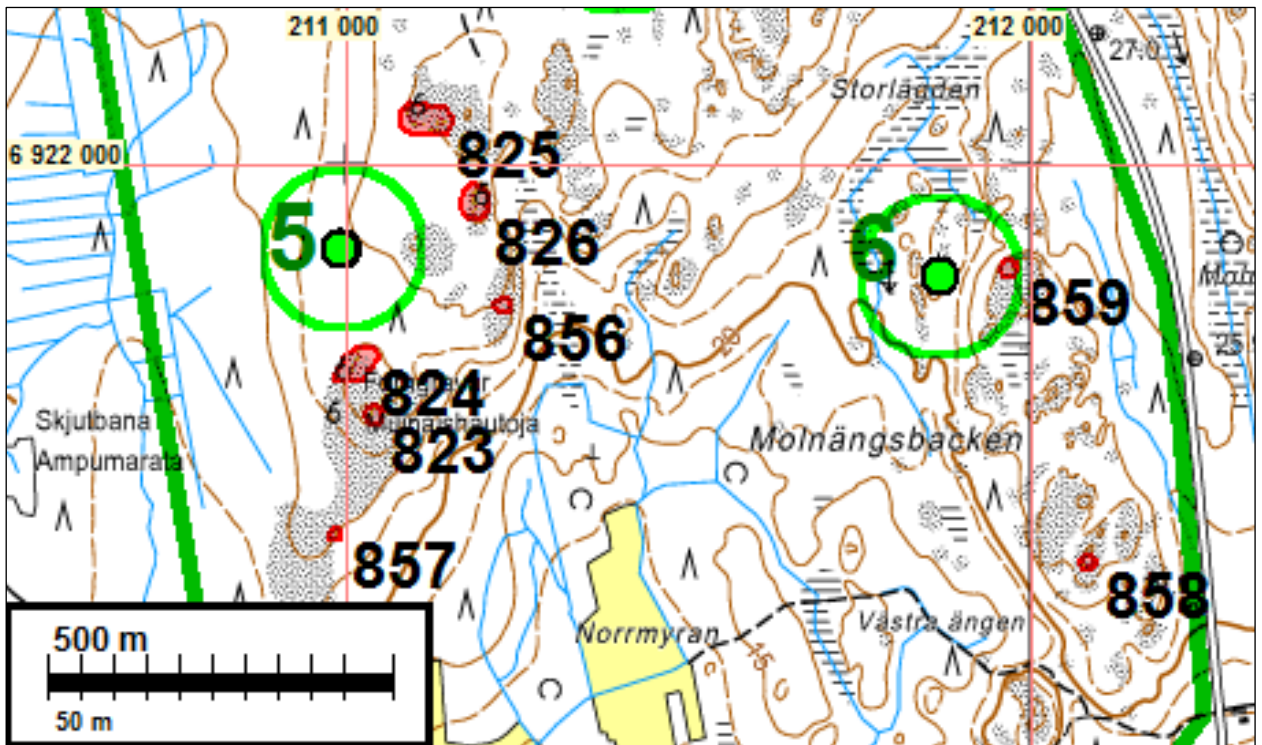
Kartoilla: Tutkimusalue on rajattu vihreällä. Suunnitellut tuulivoimalapaikat on merkitty vihreillä pisteillä. Muinaisjännökset on merkitty numeroin ja eri symbolein: vaaleanpunaisella pronssi- tai rautakautiset rökkiökohteet, ajoittamaton kohde keltaisella.

Tutkimusalue on rajattu vihreällä. Suunnitellut tuulivoimalapaikat on merkitty vihreillä pisteillä. Muinaisjännökset on merkitty numeroin ja eri symbolein: vaaleanpunaisella pronssi- tai rautakautiset rökkiökohteet, ajoittamaton kohde keltaisella.

Muinaisjännösrajaukset punaisella.

Kohdeluettelo:

nro	nimi	ajotus	laji	tyyppi	N	E	z
823	Tjock-Lund	pronssi/rautakausi	hautaus	röykkiö	6921632	211 041	32,5
824	Tjock-Nyåkern	pronssi/rautakausi	hautaus	röykkiö	6921718	211022	30
825	Tjock-Pellfolk 1	pronssi/rautakausi	hautaus	röykkiö	6922064	211135	32,5
826	Tjock-Pellfolk 2	pronssi/rautakausi	hautaus	röykkiö	6921937	211189	32,5
856	Tjock-Pellfolk 3	varhaismetalli- kautinen	hautaus	röykkiö	6921795	211231	29
857	Tjock-Lund S	ajoittamaton	tunnis- tamaton	kaivanto	6921466	210983	25
858	Molnängsbacken S	varhaismetalli- kautinen	hautaus	röykkiö	6921422	212082	30
859	Molnängsbacken N	varhaismetalli- kautinen	hautaus	röykkiö	6921848	211965	28

Lähtötiedot

Nyakarleby Vinpark Ab suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Kristiinankaupungin Tiukan alueelle. Nyakarleby Vinpark Ab tilasi Sven Söderlund Consulting:n välityksellä hankealueen muinaisjännösinventoinnin Mikrolitti Oy:tä. Antti Bilund ja Timo Sepänmaa tekivät maastotutkimukset heinäkuun alussa, muutaman pitkän päivän aikana, hyvissä olosuhteissa.

Inventointialueelta tunnettiin ennestään neljä kiinteää muinaisjännöstä, pronssi-/rautakautisia röykkiökohteita: Tjock-Lund (Mjtunnus: 847010001), Tjock-Nyåkern (Mjtunnus: 847010002), Tjock-Pellfolk 1 (Mjtunnus: 847010003) ja Tjock-Pellfolk 2 (Mjtunnus: 847010004).

Inventointialueella sijaitsevat tunnetut kiinteät muinaisjäännökset ovat ensimmäisen kerran dokumentoitu Anja Torvisen vuonna 1975 tekemässä arkeologisessa inventoinnissa. Vesa Laulumaa on tarkastanut osan kohteista vuonna 2006 ”Ajan jälkiä muuttuvassa maisemassa” – hankkeen muinaisjäänösinventoinnissa.

Inventointi

Inventointialueen rajana on idässä valtatie 8, pohjoisessa Närpiön raja ja lännessä vähäisin poikkeamin Tiukan kylän raja. Etelässä inventointialue ulottuu lähelle Tiukan ja Kristiinankaupungin välistä tietä numero 662, lounaiskulmassa kuitenkin tiehen asti.

Suurin osa alueesta on kalliopohjaista, mutta enimmäkseen moreenipeitteistä, mäkistä ja pieni-piirteistä maastoa. Kumpareiden välisissä notkoissa on paljon pienialaisia soita. Alue on metsämaata. Tämä alue sijaitsee korkeustasoilla 20–45 m mpy. Se on paljastunut veden alta maankohoamisen seurauksena varhaismetallikaudella, vaikka korkeimmat huiput ovatkin paljastuneet jo kivikauden lopulla. (Laulumaa 2006, s. 6) Tutkimusalueen eteläosassa maasto on enimmäkseen korkeusvälillä 10–20 m mpy. Tämä alue on paljastunut veden alta vasta rautakaudella. Maasto on yleisesti ottaen samanlaista kuin pohjoisempana, mutta kallioalueiden osuus on pienempi. Etelässä on joitakin laajempia laaksoja, jotka on raivattu pelloiksi. Inventointialueen pohjoisosa ja länsireuna ovat suota ja etelämpänä tasaista soistunutta kangasta.

Tiukka, ruotsiksi Tjock, mainitaan ensimmäisen kerran 1303 osana henkilön nimeä Tobbe de Tinka. Myöhemmin 1500-luvulta alkaen se esiintyy eri muodoissa kylän nimenä. Vuonna 1868 Lapväärtin Tiukan ja Puskamarkin kylistä muodostettiin Kristiinan maalaiskunta. Vuodesta 1919 lähtien kunnan nimenä oli Tiukka. Vuonna 1973 Tiukan kunta liitettiin Kristiinankaupunkiin. (Paikkala 2007)

Historiallisella ajalla, ilmeisesti jo keskiajalta lähtien, inventointialue on ollut Tiukan kylän takamaata. Talot ja pellot ovat olleet joen varrella. Inventointialueelle ei ole merkitty asutusta kartoissa, joita on olemassa 1600-luvun lopulta alkaen. Alueen eteläosan laaksoissa ja länsireunan suoalueella on kuitenkin kartojen mukaan ollut erillisiä pieniä pelloja tai niittyjä.

Inventointialueen itäreunan tienoilla, nykyisen valtatie suunnassa, mutta sen molemmilla puolilla mutkitellen, kulkee historiallinen tielinjaus Närpiöstä Lapväärtiin. Tien kulku on nähtävissä tarkasti esimerkiksi Suomeen sotaan liittyvää Tiukan taistelua kuvaavissa kartoissa. Niistä näkyy, että vain tien läntisin mutka Stormossenin eteläpuolella ulottuu inventointialueelle muutama sadan metrin matkalta.

Suomeen sotaan liittyviä taisteluja on käyty Tjockissa, sekä sen pohjoispuoleisilla rämealuilla, jotka sijaitsevat inventoitavalle alueella. Tjockissa on taisteltu 11.8.1808. Ensimmäinen taistelu on käyty Stormossenin länsireunalla, jossa Lapväärtin tietä pitkin tulleet Gyllenbögelin johtamat Ruotsi-Suomen sotilaat kohtasivat vihollisen, joka oli asemassa rämeen takana. Vihollinen perääntyi kohti etelää ja lopulta Tjockin taakse asti. (Lappalainen et al 2008). Inventoinnissa huomioitiin siten myös Suomen sotaan liittyviä merkkejä maastossa.

Inventointialueelta tunnettiin ennestään neljä varhaismetallikautista hautaröykkiökohdetta, joissa on yhteensä kahdeksan hautaröykkiötä. Kolme kohteista on vanhastaan tunnettuja, ja ne on merkitty ainakin jo vuoden 1971 peruskartalle. Kohteet on dokumentoitu entisen Tiukan kunnan alueen perusinventoinnissa vuonna 1975. (Torvinen 1975) Vesa Laulumaa on tarkastanut osan

kohteista on vuonna 2006 ”Ajan jälkiä muuttuvassa maisemassa” – hankkeen muinaisjään-
nösinventoinnissa. (Laulumaa 2006)

Maastossa tarkastettiin suunnitelman mukaiset tuulivoimaloiden paikat ja niiden ympäristö noin sadan metrin säteellä. Myös aiemmin tunnetut muinaisjäännökset tarkastettiin. Muualla tarkas-
tettiin maastoa alueilla, jotka topografiansa tai maaperänsä perusteella vaikuttavat muinais-
jäännösten kannalta otollisilta. Alueen korkeusasema huomioon ottaen mahdollisia muinais-
jäännöksiä ovat erityisesti varhaismetallikautiset hautaröykkiöt ja asuinpaikat. Maastoa havain-
noitiin näillä alueilla silmämääräisesti ja sopiville paikoille kaivettiin koekuoppia.

Alueelle suunniteltujen tuulivoimaloiden sijaintipaikat ovat suurimmaksi osaksi alueen korkeim-
milla mäillä. Maasto on niillä kallioista, ja kallioperä on alueella pinnaltaan epätasaista ja rikko-
naista. Kalliokumpareiden väliset notkelmat ovat yleensä soistuneita. Maasto voimalapaikkojen
ympäristössä on siten huonosti esihistorialliselle ihmistoiminnalle sopivaa. Lounaisin voimala-
paikka (numero 5) poikkeaa maastoltaan jonkin verran muista. Sielläkin maasto on kallio-
poh-
jaista, ja kallio on esillä pieninä paljastumina. Maasto on lievästi soistunutta loivasti länteen
laskevaa hiekkamoreenikangasta.

Alueella ennestään tunnettujen kiinteiden muinaisjäännösten todettiin olevan aiempien kuvaus-
ten mukaisessa kunnossa. Kohteen Tjock-Lund sijaintitiedot todettiin kuitenkin virheellisiksi, ja
kohteen Tjock-Pellfolk 1 rajaus lounaislaidaltaan todennäköisesti jonkin verran liian suppeaksi.
Näiltä osin tiedot on korjattu kohdekuvauksissa.

Aiemmin tuntemattomia varhaismetallikautisia hautaröykkiöitä etsittäessä tarkastettiin suuri osa
inventointialueen kallioista. Uusia röykkiökohteita löytyi kolme, jokaisessa niistä yksi röykkiö.
Kallioalueiden ulkopuolella tarkastettiin asuinpaikoiksi sopivia hiekkamoreenirinteitä varsinkin
suunniteltujen voimalapaikkojen kohdilla inventointialueen länsiosassa ja korkeimpien kallioalu-
eiden eteläpuolella. Osittain nämä alueet olivat varsin kivisiä, mutta hiekkaisiakin alueita havait-
tiin. Nämä ovat kuitenkin yllättävänkin suurelta osin tuhoutuneet hiekan otossa jo kauan sitten.
Varsinkin alueen länsiosan loivilla rinteillä oli laajoilla alueilla matalia hiekkakuoppia, jotka eivät
näy kartoilla. Hiekkakuopat ovat nyt jo täysin metsittyneitä. Vaikka inventoinnissa ei löytynyt
tavallisia hiekkamaalla sijaitsevia asuinpaikkoja, löytyi kuitenkin yksi kohde (Tjock-Lund S), joka
saattaa olla esihistoriallinen asuinpaikka. Paikalta löytyi soraiseen ja pinnaltaan kiviseen mo-
reenimaahan kaivettuja säännöllisen muotoisia rakenteita, joissa kaivettu kiviaines on koottu
valleiksi rakenteiden reunoille. Rakenteet muistuttavat pohjoisempaan Pohjanmaalla tavattavia
kiviseen maaperään rakennettuja kuoppa- ja vallikohteita. Mikäli kohde on esihistoriallinen, se
todennäköisesti ajoittuu varhaismetallikaudelle. Rautakautisia tai historiallisen ajan muinais-
jäännöksiä inventoinnissa ei havaittu. Edellä mainitun vanhan tien jäännöksiä etsittiin inventoi-
ntialueen koillisosassa, mutta niitä ei havaittu. Alueella ei myöskään havaittu mitään Suomen
sodan taisteluihin liittyviä varustuksia tai muita jäännöksiä.

Tulos

Inventointialueelta aiemmin tunnetut neljä kiinteää muinaisjäännöskohdetta; Tjock-Lund
(Mjtunnus:847010001), Tjock-Nyåkern (Mjtunnus: 847010002), Tjock-Pellfolk 1 (Mjtunnus:
847010003) ja Tjock-Pellfolk 2 (Mjtunnus: 847010004) tarkastettiin. Kohteiden Tjock-Lund ja
Tjock-Pellfolk 1 sijaintitietoihin ja rajauksiin ehdotetaan muutoksia. I

Inventoinnissa löytyi neljä ennestään tuntematonta kiinteää muinaisjäännöstä. Kolme uusista
kohteista oli varhaismetallikautisia hautaröykkiöitä; Tjock-Pellfolk 3 (856), Molnäsbacken (858)

ja Molnäsbacken N (859). Neljäs ennestään tuntematon kiinteä muinaisjäänös oli ajoittamaton maarakenteita sisältävä kohde Tjock-Lund S (857).

Inventoinnissa ei havaittu muinaisjäänöksiä suunnitelluilla voimalapaikoilla tai niiden lähiympäristössä.

Turussa 19.9.2013

Antti Bilund
Timo Sepänmaa

Lähteet

Lappalainen, Jussi T & Wolke, Lars Ericson & Pylkkänen, Ali 2008: Suomen sodan historia 1808–1809. Karisto Oy. Hämeenlinna
Laulumaa, Vesa 2006. ”Ajan jälkiä muuttuvassa maisemassa” – hankkeen muinaisjäänösinventointi v. 2006. Museoviraston arkisto.
Suomalainen paikannimikirja. 2007. Toim. Sirkka Paikkala. Gummerus kirjapaino Oy. Jyväskylä.
Torvinen, Anja 1975. Tiukka. Inventointikertomus 1975. Museoviraston arkisto.

Muinaisjäänökset

Kohteiden numerointi on epävirallinen, tämän raportin karttaviihteiksi. Mj-tunnus on virallinen Museoviraston ylläpitämä, uusilla kohteilla sitä ei vielä ole.

KRISTIINANKAUPUNKI 823 TJÖCK-LUND

Mjtunnus: 847010001

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
Mj.tyyppi: Hautapaikat: hautaröykkiö
Ajoitus: Pronssikautinen/ rautakautinen

Koordin: N: 6921 632 E: 211 041 Z: 32,5
X: 6912 145 Y: 1522 002
P: 6924 535 I: 3211 095

Tutkijat: Anja Torvinen 1975 inventointi, Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi.
Sijainti: N. 5 km Kristiinankaupungin raatihuoneelta koilliseen
Huomiot: Muinaisjäänösrekisteri: Pohjois-eteläsuuntainen louhikkoinen kallioharjanne, jolla kasvaa mäntyä; aluskasvillisuutena sammalta ja varvikkoa.

Päänkokoisista ja isommista kivistä koottu pitkänomainen röykkiö. Koko 9,5x7,5x1,4 m. Röykkiön pohjoisosassa on painanne.

Bilund & Sepänmaa 2013:

Kohteen koordinaatteina muinaisjäänösrekisterissä on N 6921646 E 210975.

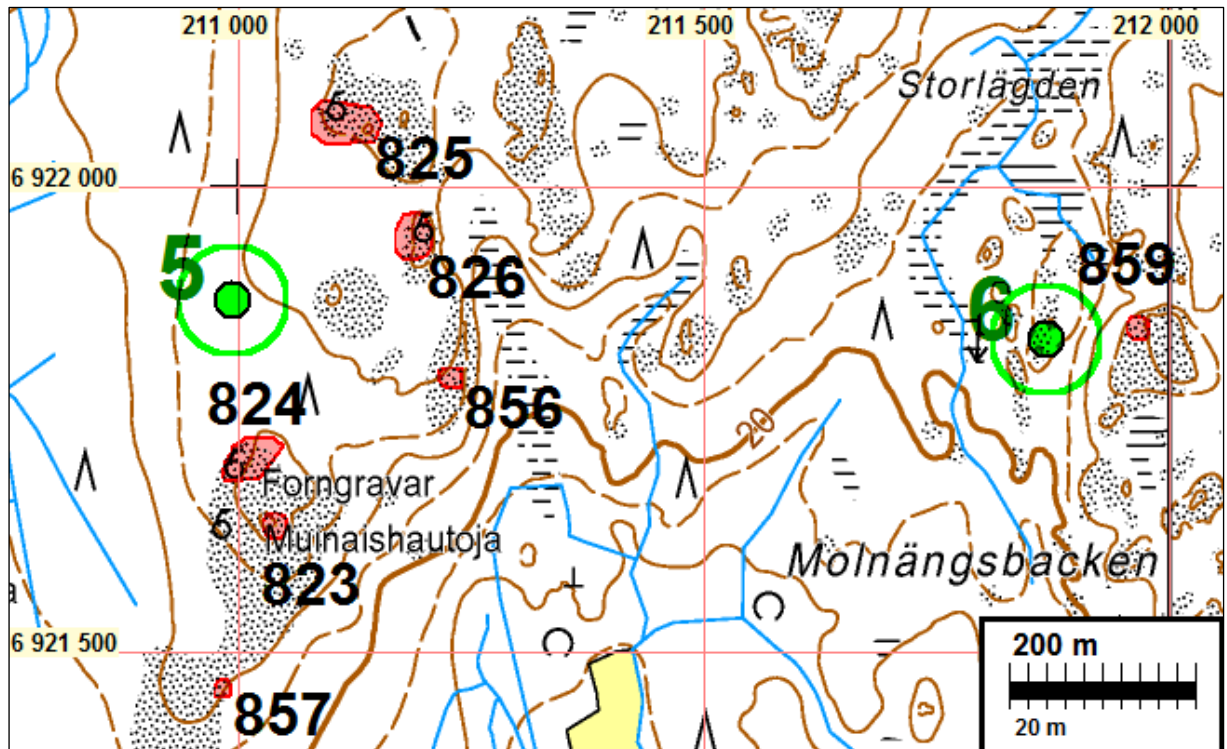
Koordinaattiselitteen mukaan koordinaatit ovat peräisin peruskartalta. Ajoituksena on pronssikautinen tai rautakautinen.

Kohde tarkastettiin inventoinnissa 2.7.2013. Muinaisjäännösrekisterin mukaisesta paikasta ei löytynyt rökkiötä, eikä paikan topografiakaan vastaa kuvausta, sillä maasto on loivasti lounaaseen laskevaa rinnettä. Muinaisjäännösrekisterin kuvauksen mukainen paikka ja rökkiö löytyivät noin 70 m idempää, kohdasta N 6921632 E 211041. Paikka tosin poikkeaa vuoden 1975 inventointikertomuksen kuvauksesta siltä osin, että inventointikertomuksen mukaan rökkiö on kallioharjanteen pohjoispäässä. Tämä mainita on jätetty pois muinaisjäännösrekisteristä, ehkä siksi, että se on selvästi ristiriidassa kartan kanssa. Nyt havaittu rökkiö on kallioharjanteen eteläpäässä. Tämä rökkiö vastaa kooltaan aikaisempaa kuvausta, ja sen pohjoisosassa on kuvauksen mukainen painanne. Itse asiassa näyttää siltä, että kivet on kokonaan poistettu tältä kohdalta. Myös vuoden 1975 inventointikertomuksen valokuvien perusteella kyseessä näyttää olevan sama rökkiö. Ilmoitettu rökkiön korkeus vaikuttaa kuitenkin liian suurelta. Rökkiön etelälaidalla on näkyvissä vajaan metrin korkuisen kallioportaan reuna. Kiviä on runsaasti myös sen alla, alemmalla kalliotasanteella, kasautuneena vasten kallioportaan kylkeä. Näyttäisi siltä, että jos myös tämä kiveys lasketaan mukaan rökkiön korkeuteen, voisi korkeudeksi muodostua ilmoitettu 1,4 m. Alempana olevat kivet saattavat kuitenkin olla ylempää vieritettyjä tai heitettyjä. Kallion laella olevan osan korkeus lienee lähempänä puolta kuin puoltatoista metriä.

Kohde on jo vuoden 1975 inventointikertomuksen liitteenä olevassa peruskartassa merkittynä muinaisjäännösmerkillä samalle kohtaa kuin nykyisin muinaisjäännösrekisterissä. Ei ole tiedossa mistä tämä ilmeisesti virheellinen sijaintitieto on alun perin peräisin. Vuoden 1975 inventoinnissa kohteen nimeksi on merkitty Lund ilmeisesti sen tilan (Tjöck, Rn:o 9:9 Lund) nimen mukaan, jonka alueelle muinaisjäännösmerkki kartalla on sijoitettu. Tämän inventoinnin havaintojen perusteella rökkiö on kuitenkin naapuritilan maalla (nykyinen rekisterinnumero 287-421-1-87). Kohde on muinaisjäännösrekisterissä rajattu, mutta kohde ei virheellisten koordinaattien vuoksi osu tämän vanhan rajauksen sisään. Kohteelle on uuden sijainnin mukaisesti ehdotettu uusi rajaus.

Rökkiö kuvattuna eteläkaakkoon.

Muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.

Röykkiö kuvattuna itään.

KRISTIINANKAUPUNKI 824 TJÖCK-NYÅKERN

Mj.tunnus: 847010002

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
 Mj.tyyppi: Hautapaikat: hautaröykkiö
 Ajoitus: Pronssikautinen/rautakautinen

Koordin: N: 6921 718 E: 211 022 Z: 30
 X: 6912 229 Y: 1521 975

P: 6924 621 I: 3211 076

Tutkijat: Anja Torvinen 1975 inventointi, Vesa Laulumaa 2006 inventointi, Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi.

Sijainti: Kohde sijaitsee 5 km Kristiinankaupungin raatihuoneesta koilliseen.

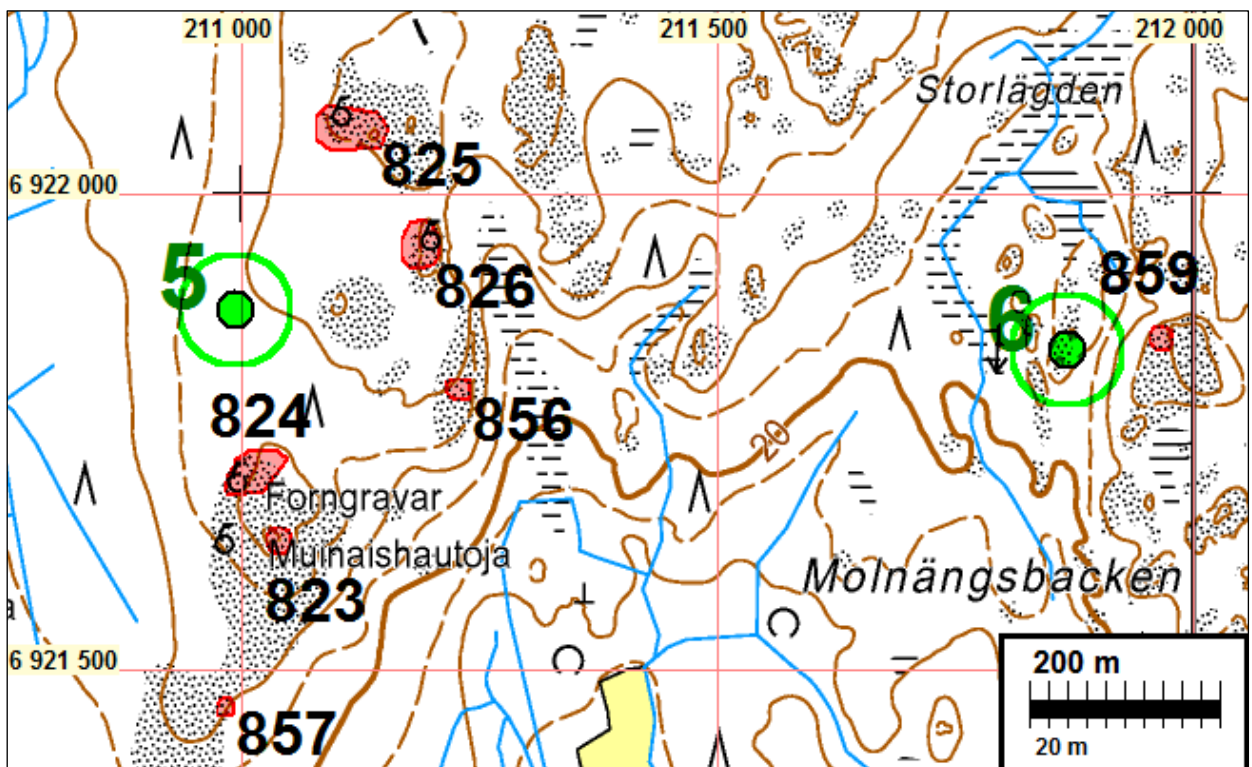
Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Kristiinankaupungin koillispuolella, n. 1,2 km valtatie 8:sta länteen. Röykkiö on louhikkoisella kallioharjanteella, sen pohjoispäässä. Maasto on paikoin kallioista mäntykangasta.

Röykkiö on halkaisijaltaan n. 9 metriä ja korkeudeltaan lähes 2 metriä. Röykkiön keskellä on iso kuoppa, jossa kasvaa mänty ja koivu.

Bilund & Sepänmaa 2013:

Kohteen koordinaatteina muinaisjäännösrekisterissä on N 6921718 E 211022. Koordinaattiselitteen mukaan koordinaatit on mitattu GPS-laitteella. Ajoituksena on pronssikautinen tai rautakautinen.

Kohde tarkastettiin inventoinnissa. Kohteen todettiin olevan aiemman kuvauksen mukaisessa kunnossa. Kohteen koordinaateiksi mitattiin GPS-laitteella N 6921716 E 211027. Tämä poikkeaa vain 5 m aiemmista koordinaateista. Kohteen sijaintia kuvaava muinaisjäännösmerkki on maastokartalla lähes 30 m lounaaseen kohteelle ilmoitetusta ja nyt mitatusta koordinaattipisteestä. Muinaisjäännösmerkin kohdalla maastossa ei havaittu mitään muinaisjäännöksiin viittaavaa. Kohde on muinaisjäännösrekisterissä rajattu siten, että pitkänomainen muinaisjäännösalue sisältää sekä ilmoitetun koordinaattipisteen että maastokartalla olevan muinaisjäännösmerkin. Rajaus saattaa siten olla lounaispäästään turhankin laaja. Tässä ei kuitenkaan ehdoteta muutoksia kohteen sijaintiin ja rajaukseen.

Röykkiö kuvattuna koilliseen.

Röykkiö kuvattuna kaakkoon

KRISTIINANKAUPUNKI 825 TJÖCK-PELLFOLK 1

Mjtunnus: 847010003

Laji: Kiinteä muinaisjäänös
 Mj.tyyppi: Hautapaikat: hautaröykkiö
 Ajoitus: Pronssikautinen/rautakautinen

Koordin: N: 6922 064 E: 211 135 Z: 32,5
 X: 6912 584 Y: 1522 056
 P: 6924 968 I: 3211 190

Tutkijat: Anja Torvinen 1975 inventointi, Vesa Laulumaa 2006 inventointi, Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kristiinankaupungin raatihuoneesta 5,3 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee kallioharjanteella n. 900 metriä valtatie 8:sta länteen. Parisataa metriä kohteen itäpuolelle johtaa metsäautotie. Maasto on kallio/moreenipohjaista, louhikkoista sekametsää.

Kallioharjanteen sen etelärinteellä noin 50 metrin matkalla on neljä rökkiötä. Suurin rökkiöistä on halkaisijaltaan n. 15m ja korkeudeltaan lähes kaksi metriä. Rökkiössä on kolme ryöstökuoppaa. Rökkiö 2 on halkaisijaltaan n. 2,5m ja korkeudeltaan n. 0,5m, rökkiön 3 läpimitta on n. 7m ja korkeus n. 0,7m ja rökkiö 4 on halkaisijaltaan n. 6m.

Bilund & Sepänmaa:

Kohteen koordinaatteina muinaisjäännösrekisterissä on N 6922065 E 211135. Koordinaattiselitteen mukaan koordinaatit ovat rökkiön koordinaatit, jotka on mitattu GPS-laitteella. Muinaisjäännösrekisterissä ei varsinaisesti sanota minkä rökkiön koordinaattipiste kohteen sijaintina ilmoitettu on, mutta ilmeisesti kyseessä on suurin rökkiö eli rökkiö 1. Muille rökkiöille ei ilmoiteta koordinaatteja, eivätkä ne ole alakohteina. Kohteen ajoituksena on pronssikautinen tai rautakautinen.

Kohde tarkastettiin inventoinnissa 2.7.2013. Rökkiöille mitattiin GPS-laitteella koordinaatit:

Rökkiö 1: N 6922062 E 211141

Rökkiö 2: N 6922064 E 211112

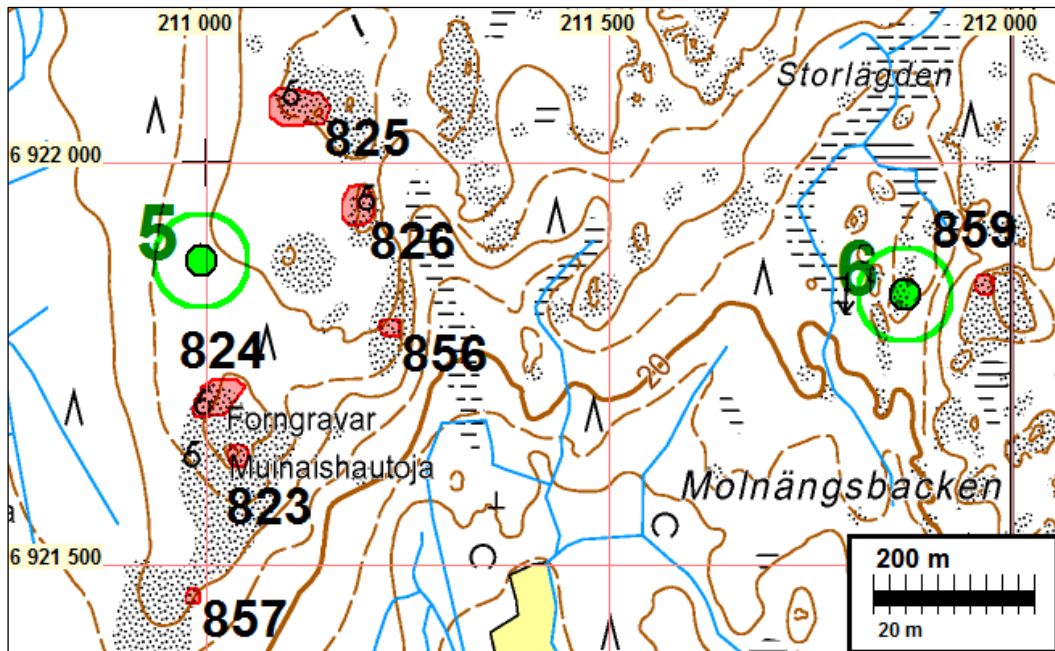
Rökkiö 3: N 6922058 E 211095

Rökkiö 4: N 6922074 E 211094

Rökkiölle 1 mitatut koordinaatit vastaavat varsin hyvin aikaisempia koordinaatteja. Muiden rökkiöiden sijainnit vastaavat myös varsin hyvin suhteessa rökkiöön 1 ilmoitettuja etäisyyksiä ja suuntia vuoden 1975 inventointiraportin kohdekuvauksessa. Myös rökkiöiden mitat ja kunto vastaavat yleensä saman raportin sanallista kuvausta ja valokuvia. Rökkiö 2 saattaa olla kuitenkin suurempi kuin halkaisijaksi ilmoitettu 2,5 m. Näyttäisi siltä että selvemmin erottuvan muodoltaan melko epämääräisen lounaisosan koillispuolella on noin metrin levyisen kuopan siitä erottama suunnilleen samankokoinen osa, joka koostuu luontaisen kallionystermin peittävästä ohuesta kiveyksestä. Kyseessä olisi tällöin lähes rökkiöiden 3 ja 4 kokoinen rökkiö, jonka keskelle, edellä mainitun kallion kylkeen, on kaivettu kaakosta lähes rökkiön läpi luoteeseen ulottuva kuoppa, josta kivet on kasattu lounaisosan päälle.

Kohde on muinaisjäännösrekisterissä rajattu. Rajaus sisältää sijainniksi ilmoitetun koordinaattipisteen ja ulottuu siitä muutamia kymmeniä metrejä länteen ja luoteessa kartalla olevaan muinaisjäännösmerkkiin asti. Edellä mainittujen koordinaattien mukaan rajaus näyttää vastaavan melko hyvin muinaisjäännösten sijaintia. On kuitenkin mahdollista, että lounaisin rökkiö 3 jää juuri muinaisjäännösrekisterissä olevan rajauksen ulkopuolelle. Toisaalta peruskartalla oleva muinaisjäännösmerkki näyttää jäävän pohjoisimman rökkiön pohjoispuolelle. Edellä olevin perustein kohteelle ehdotetaan rajausta, joka on hieman suppeampi luoteessa ja laajempi lounaassa.

Muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.

Röykkiö 1. Kuvattu koilliseen.

Röykkiö 2. Kuvattu itäkaakkoon.

Röykkiö 2. Kuvattu pohjoisluoteeseen.

Röykkiö 3. kuvattu itäkaakkoon.

Röykkiö 4. Kuvattu koilliseen.

KRISTIINANKAUPUNKI 826 TJÖCK-PELLFOLK 2

Mjtunnus: 847010004

Laji: Kiinteä muinaisjäännös

Mj.tyyppi: Kivirakenteet: rökkiöt

Ajoitus: Pronssikautinen

Koordin: N: 6921 937 E: 211 189 Z: 32,5
 X: 6912 463 Y: 1522 121
 P: 6924 841 I: 3211 244

Tutkijat: Anja Torvinen 1975 inventointi, Vesa Laulumaa 2006 inventointi

Sijainti: Kohde sijaitsee Kristiinankaupungin raatihuoneesta 5,4 km koilliseen.

Huomiot: Muinaisjäännösrekisteri: Kohde sijaitsee Pellfolk 1:stä n. 150m kaakkoon jäkä-
lä/sammal pohjaisella kallioisella kankaalla.

Kaksi kalliokumpareen päälle kasattua hieman kranssimaista rökkiötä. Rökkiö 1 on kooltaan n. 4x6 metriä, matala ja hieman purkaantunut ilmeisesti penkomisen johdosta. Rökkiö 2 on edellisestä n. 20 metriä pohjoiseen. Se on kasattu kallion koloon ja kallion päälle, koko on n. 5x7 metriä. Rökkiön länsisivulla avautuu aukko aivan kuin sisäänkäyntinä kallion ja ison lohkareen välissä.

Bilund & Sepänmaa 2013:

Kohteen koordinaatteina muinaisjäännösrekisterissä on N 6921938 E 211189. Koordinaattiselitteen mukaan koordinaatit ovat rökkiön 1 koordinaatit, jotka on mitattu GPS-laitteella. Ajoituksena on pronssikautinen. Rökkiö 2 on alakohtena. Sen koordinaateiksi on ilmoitettu N 6921953 E 211183. Koordinaattien alkuperää ei ilmoiteta, mutta oletettavasti ne on mitattu GPS-laitteella vuoden 2006 inventoinnissa, kuten rökkiön 1 koordinaatitkin. Kohde on muinaisjäännösrekisterissä rajattu siten, että muinaisjäännösalue ulottuu edellä mainituista pisteistä ainakin parikymmentä metriä joka suuntaan.

Kohde tarkastettiin inventoinnissa 2.7.2013. Molempien rökkiöiden todettiin olevan aikaisempien kuvausten mukaisessa kunnossa. Rökkiön 1 koordinaateiksi mitattiin GPS-laitteella N 6921935 E 211197 ja rökkiön 2 koordinaateiksi N 6921949 E 211191. Tulokset poikkeavat noin 10 m itään aiemmista mittauksista, mikä on mittausmenetelmän virherajojen sisällä. Kohteen sijaintitietoja ja rajausta ei ole tarpeen muuttaa.

Kartta sivulla: 14

Rökkiö 1, jonka keskellä on kuoppa. Kuvattu pohjoiseen.

Rökkiö 2 on lähinnä hevosenkengän muotoinen valli, jonka keskellä kalliossa oleva painanne on lähes kivetön. Etualalla näkyy tekstissä mainittu aukko kallion reunan ja lohokareen välissä.
Kuvattu itään.

KRISTIINANKAUPUNKI 856 TJÖCK-PELLFOLK 3

Mjtunnus: (uusi kohde)

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
Ajoitus: varhaismetallikautinen: pronssikautinen
Laji: Hautapaikat: hautarökkiö

Koordin: N: 6921 795 E: 211 231 Z: 29
P: 6924 698 I: 3211 285

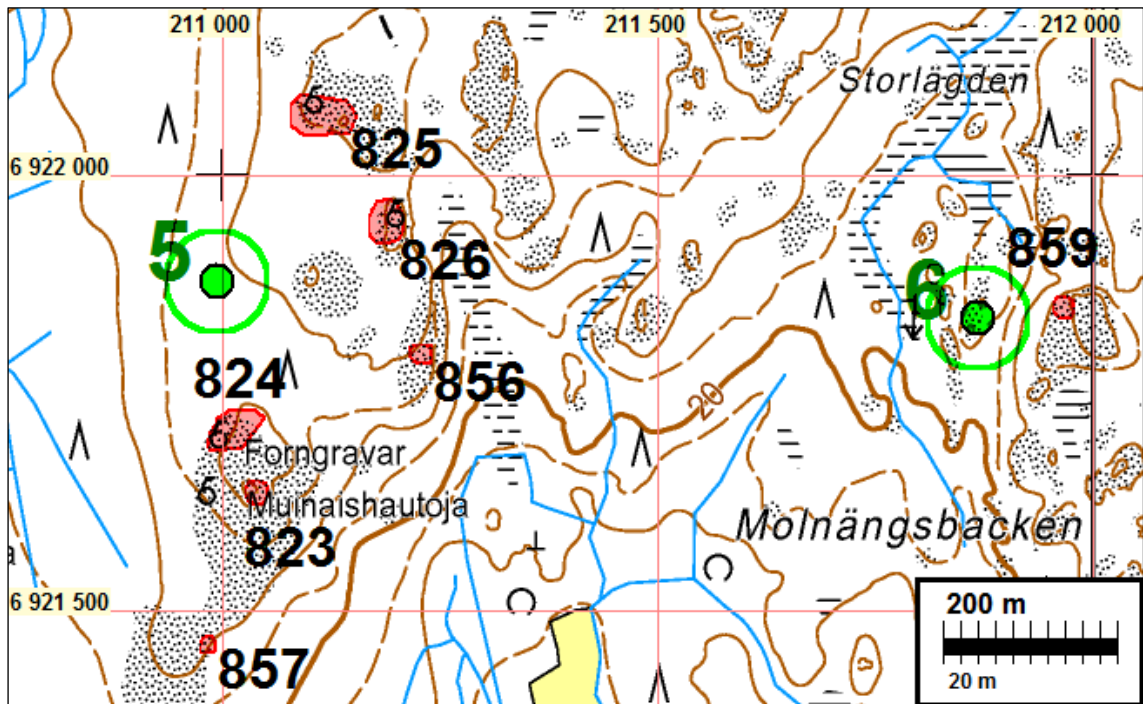
Tutkijat: Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi.

Sijainti: Kristiinankaupungin kirkosta n.6,7 km koilliseen

Huomiot: Bilund & Sepänmaa 2013:

Kohde sijaitsee rökkiökohteesta Tjock-Pellefolk 2 noin 160 m eteläkaakkoon, kaakkoon viettävän kallioharjanteen päällä. Kyseessä on pyöreähkö, halkaisijaltaan noin 4 m kivirökkiö, korkeus noin 30 cm. Kalliopohjalla. Ympäristön puusto pääasiassa mäntyä.

Muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.

Rökkiö kalliopohjalla.

KRISTIINANKAUPUNKI 857 TJÖCK-LUND S

Mjtunnus: (uusi kohde)

Laji: Kiinteä muinajäännös

Ajoitus: Ajoittamaton/varhaismetallikautinen
Laji: Painanne/asumuspainanne

Koordin: N: 6921 466 E: 210 983 Z: 25
P: 6924 369 I: 3211 037

Tutkijat: Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi

Sijainti: Kristiinankaupungin kirkosta n. 7,2 km koilliseen.

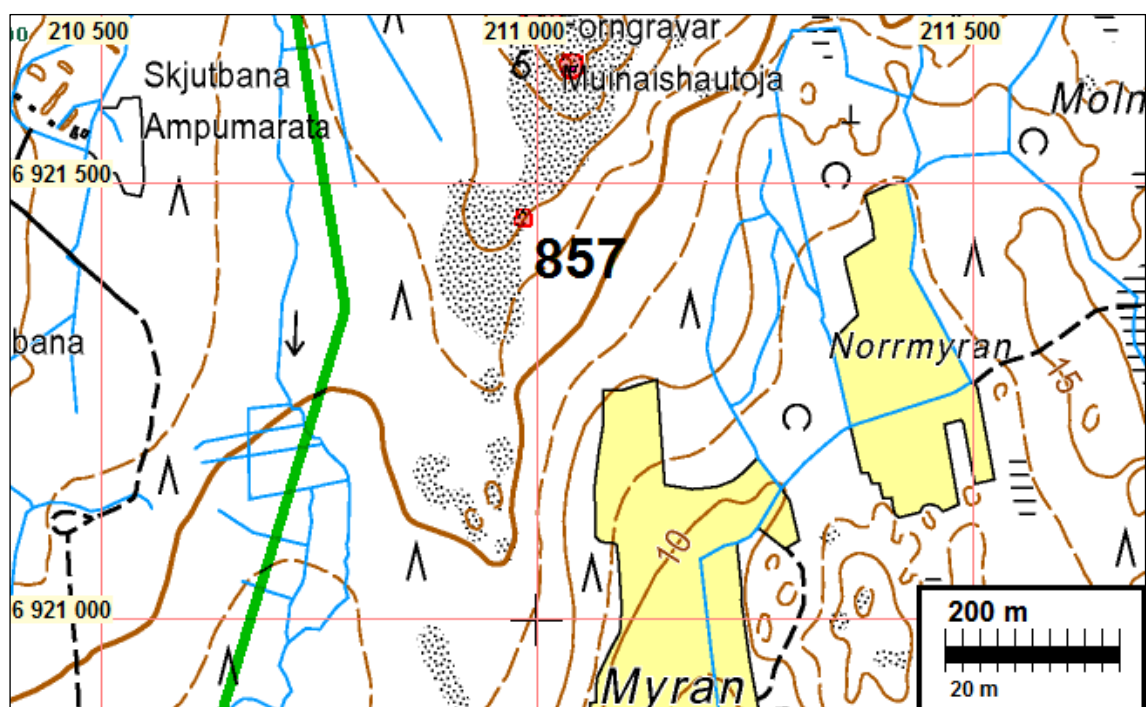
Huomiot: Bilund & Sepänmaa 2013:
Kohde sijaitsee rökkiökohteesta Tjock-Lund noin 170 m etelälounaaseen, melko tasaisella hiekkamoreenilla.

Kyseessä on suorakaiteen muotoinen, noin 5 x 3,5 m, maahan kaivettu painanne, jota reunustavat pari metriä leveät ja puolisen metriä korkeat soravallit. Painanteen kaakkoiskulmalla on runsaan metrin levyinen aukko vallissa. Viitisen metriä tästä pohjoiseen on halkaisijaltaan noin 5 m:n kokoinen puoliympyrän muotoinen maavalli, korkeus noin 1 m, valli länteen.

Rakenteisiin tehtiin muutama koekuoppa, mutta löytöjä ei tavattu. Maannosta kyseiseen maaperään ei näytä muodostuvan (kokeiltu myös rakenteiden ulkopuolelle). Varsinkin suorakaiteen muotoinen rakenne vaikuttaa varsin paljon (esihistorialliselta) asumuspainanteelta. Kyseessä voisivat toisaalta olla myös hiekanottoon liittyvät rakenteet, mutta tässä tapauksessa maata ei juuri olisi kannettu pois paikalta.

Ennen tarkempia tutkimuksia kohdetta on pidettävä muinaisjäännöksenä.

Ympäristön puusto pääasiassa mäntyä ja maaperä moreenia. Viitteitä alueen viljelyksestä ei havaittu.

Muinaisjäännösalueen rajaus punaisella.

Asumuspainanteen kaltainen rakenne. Kuvattu etelään.

Puoliympyrän muotoinen maavalli. Kuvattu länteen.

KRISTIINANKAUPUNKI 858 MOLNÄNGSBACKEN S

Mjtunnus: (uusi kohde)

Laji: Kiinteä muinaisjäännös
Mj.tyyppi: Hautapaikat: hautaröykkiö

Ajoitus: varhaismetallikautinen

Koordin: N: 6921 422 E: 212 082 Z: 30
P: 6924 325 I: 3212 137

Tutkijat: Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi.

Sijainti: Kristiinankaupungin kirkosta n. 6,9 km koilliseen.

Huomiot: Bilund & Sepänmaa 2013:
 Kohde sijaitsee Molnängsbackenin eteläosassa Västra Ängenin koillispuolella. Kyseessä on halkaisijaltaan noin 4 m:n suuruinen kiviröykkiö, korkeus noin 30 cm, kalliopohjalla. Röykkiössä on hieman vallimaista rakennetta, mutta ainakaan uudenkoja kaivamisen jälkiä siinä ei ole. Röykkiö on kallioalueen korkeimmalla kalliokumpareella, jyrkin putous ja laajimmat näkymät ovat lounaaseen. Ympäristön puusto pääasiassa mäntyä.

Kartta sivulla: 22

Röykkiö kallion laella. Kuvattu luoteeseen.

Kiviröykkiö kuvattu luoteeseen.

KRISTIINANKAUPUNKI 859 MOLNÄNGSBACKEN N

Mjtunnus: (uusi kohde)

Laji: Kiinteä muinaisjäänös

Mj.tyyppi: Hautaukset: hautaröykkiö

Ajoitus: varhaismetallikautinen

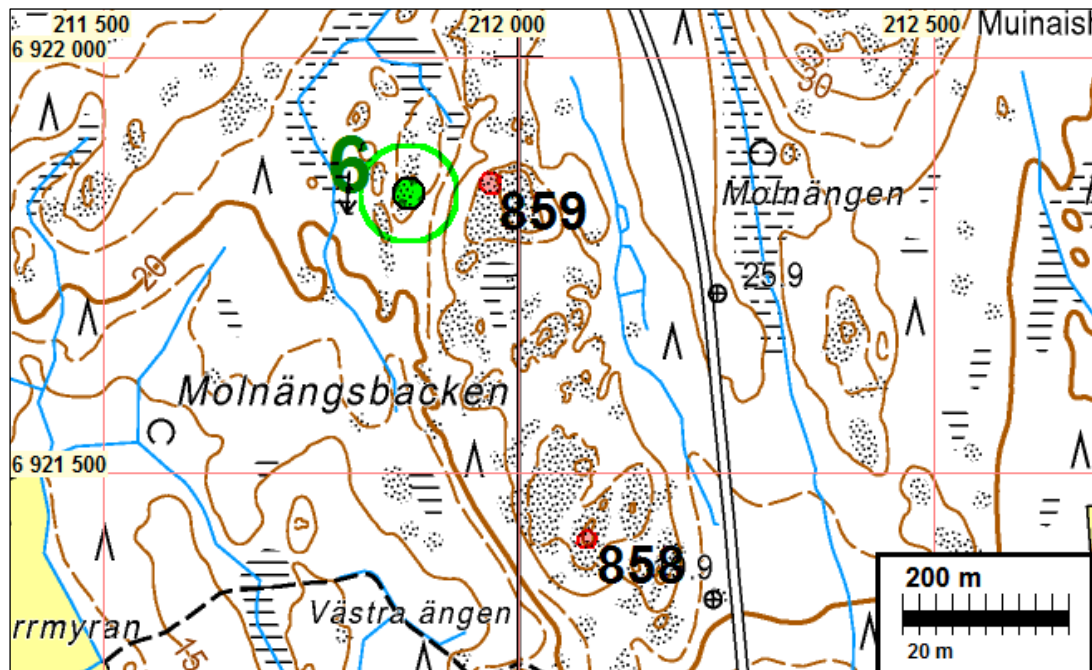
Koordin: N: 6921 848 E: 211 965 Z: 28
P: 6924 751 I: 3212 020

Tutkijat: Bilund & Sepänmaa 2013 inventointi.

Sijainti: Kristiinankaupungin kirkosta n. 7km koilliseen.

Huomiot: Bilund & Sepänmaa 2013:
Kohde sijaitsee Molnängsbackenin pohjoisosassa, kallioharjanteen luoteislaidalla, pienellä kallionyppylällä. Kyseessä on pahoin hajotettu kiviröykkiö, jossa kiviä on noin 9 x 5 m:n laajuusella alueella. Korkeus on noin 25 cm.

Ympäristö on vähäpuista kalliomaastoa.

Muinaisjäännösalueen rajaukset punaisella.

Hajotettu kiviröykkiö. Kuvattu kaakkoon.

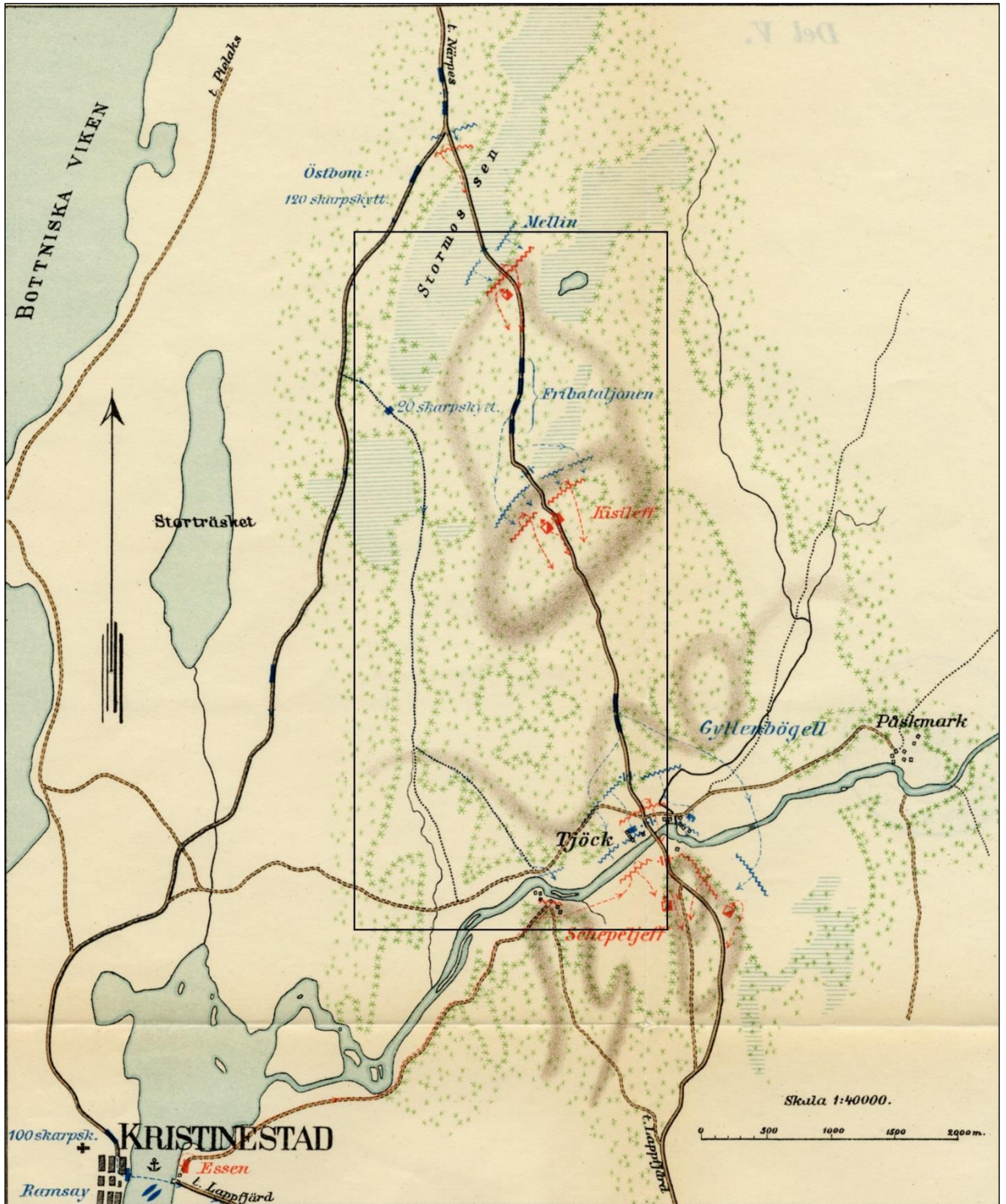
Hajotettu kiviroykkiö kuvattu. Kuvattu etelään.

Vanhat kartat

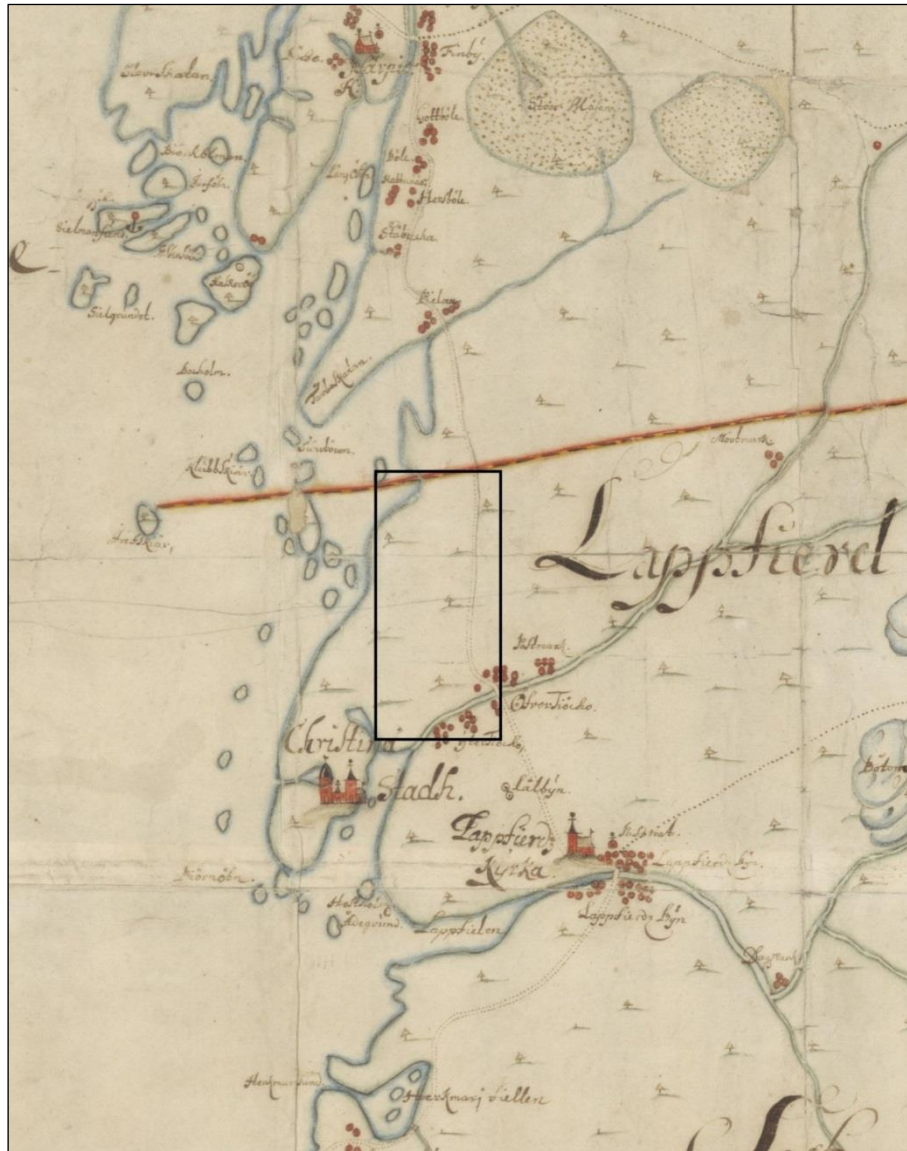

Kalmberg 1855. Tutkimusalue rajattu mustalla.

Ote sotilaskartasta vuodelta 1808. Tutkimusalue rajattu mustalla.

Ote kartasta vuodelta 1680. Tutkimusalue rajattu mustalla.

Liite. Tarkastetut alueet

Koko tutkimusalue, eli rajattu hankealue ja suunnitellut tuulivoimalapaikat tutkittiin - alueen maastot arvioitiin eri menetelmin. Tarkemmin maastossa tarkastettiin kartalla sinisellä korostuksella esitetyt alueet – muita alueita kauempaa tarkasteltuna, sekä maastossa ja kartalta saadun käsityksen mukaisesti ei pidetty potentiaalisina alueelle tyypillisille muinaisjäännöksille. Kartta ei kuvaa katsottua, nähtyä ja havainnointia aluetta täsmällisesti, eikä monin paikoin edes karkeasti, koska maastossa ei dokumentoitu:

- katseen ulottuvaisuutta (paikoin satojen metrien päähän, paikoin muutaman)
- katveita ja esteitä katseen tiellä
- katsesuuntia
- katseen intensiivisyyttä, tarkoitusta, havainnointikykyä ja -mahdollisuuksia katseen hetkellä
- kohtia missä viivytettiin kauemmin tai missä vain riennettiin eteenpäin (pääkulkusuunnassa).
- kairanpistoja, koekuoppia (joita runsaasti), avoimia maastonkohtia, peitteistä maastoa

Arkeologiaa tuntemattomalle lukijalle haluamme tähdentää, että on aina mahdollista, että arkeologi kulkee maastossa muinaisjäännöksen päältä tai vierestä sitä eri syistä havaitsematta. Voidaan esittää lukuisia esimerkkejä siitä, että on tehty kymmenenkin koekuoppaa jollekin

maastonkohdalle, mutta muinaisjäänös on havaittu vasta kun on joskus myöhemmin tultu paikalle tekemään yhdestoista koekuoppa, tai kun metsä on laikutettu. Inventointiin liittyy aina sattunaisuus ja ”onni” – *kyseessä on otantatutkimus*. ”Onnen” osuutta vähentää kokemus. Siten ei voida taata, että kaikilta ns. tarkastetuilta alueilta – mitä kukin sillä tarkoittaakin – on kaikki mahdolliset muinaisjäänökset löydetty. Erityisesti tämä koskee maanalaisia muinaisjäänöksiä, joilla ei ole mitään maan pinnalle näkyviä merkkejä sen olemassaolosta.

Museoviraston laatimassa Suomen arkeologisten kenttätöiden laatuohjeessa vaadittu karttaesitys on siten vahvasti viitteellinen ja tulkinnanvarainen.

